

	Қазақстан – Американдық еркін университеті	Күні 25.04.2025 ж.
	PhD дәрежесін алу үшін докторлық диссертацияны дайындау және жазу тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар	СІҚЖ Редакция 3

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ
МИНИСТРЛІГІ**

ҚАЗАҚСТАН – АМЕРИКАНДЫҚ ЕРКІН УНИВЕРСИТЕТІ

**PhD ДӘРЕЖЕСІН АЛУ ҮШІН ДОКТОРЛЫҚ ДИССЕРТАЦИЯНЫ
ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ ЖАЗУ ТӘРТІБІ ТУРАЛЫ ӘДІСТЕМЕЛІК
ҰСЫНЫСТАР**

Өскемен қаласы, 2025 ж.

	Қазақстан – Американдық еркін университеті	Күні 25.04.2025 ж.
	PhD дәрежесін алу үшін докторлық диссертацияны дайындау және жазу тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар	СІҚЖ Редакция 3

Қазақстан-Американдық еркін университетінің Оқу және ғылыми-әдістемелік кеңесінің отырысында бекітіліп, баспаға ұсынылды

№ 5 хаттама «25» 04 2025 ж.

Әдістемелік басылым

© Қазақстан – Американдық еркін университеті, 2025

	Қазақстан – Американдық еркін университеті	Күні 25.04.2025 ж.
	PhD дәрежесін алу үшін докторлық диссертацияны дайындау және жазу тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар	СІҚЖ Редакция 3

МАЗМҰНЫ

1	НОРМАТИВТІК ҚҰЖАТТАР	4
2	ДОКТОРЛЫҚ ДИССЕРТАЦИЯНЫ ОРЫНДАУ БОЙЫНША ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР	5
3	ДОКТОРЛЫҚ ДИССЕРТАЦИЯНЫ ОРЫНДАУ КЕЗЕҢДЕРІ	8
4	ДОКТОРЛЫҚ ДИССЕРТАЦИЯНЫҢ ҚҰРЫЛЫМЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ ҚЫСҚАША МАЗМҰНЫ	10
5	ДОКТОРЛЫҚ ДИССЕРТАЦИЯНЫ РӘСІМДЕУ ЕРЕЖЕЛЕРІ БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ЖАЗБАША ЖҰМЫСТАРЫН ТЕКСЕРУ ҮШІН	14
6	STRIKEPLAGIARISM ПЛАГИАТҚА ҚАРСЫ ИНТЕРНЕТ-ЖҮЙЕСІНІҢ ЖҰМЫСЫН ТЕКСЕРУ РӘСІМІ	23
7	ДОКТОРЛЫҚ ДИССЕРТАЦИЯЛАРДА ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТІНІ ПАЙДАЛАНУ ТӘРТІБІ	24
	А ҚОСЫМШАСЫ	25
	Б ҚОСЫМШАСЫ	26
	В ҚОСЫМШАСЫ	27
	Г ҚОСЫМШАСЫ	28

	Қазақстан – Американдық еркін университеті	Күні 25.04.2025 ж.
	PhD дәрежесін алу үшін докторлық диссертацияны дайындау және жазу тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар	СІҚЖ Редакция 3

1. НОРМАТИВТІК ҚҰЖАТТАР

Докторлық диссертацияны дайындау, жазу және қорғау тәртібі туралы Әдістемелік ұсынымдарды әзірлеу кезінде келесі нормативтік құжаттар пайдаланылды:

1. "Білім туралы" Қазақстан Республикасының 2007.07.27 № 319-III Заңы (өзгерістермен және толықтырулармен).

2. "Ғылым туралы" Қазақстан Республикасының Заңы 18.02. 2011 ж. №407-IV (өзгертулер мен толықтырулармен).

3. "Тиісті үлгідегі білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 30 қазандағы №595 бұйрығына 5-қосымшаға сәйкес жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидалары (өзгерістермен және толықтырулармен).

4. Білім беру қызметіне қойылатын біліктілік талаптары және оларға сәйкестікті растайтын құжаттардың тізбесі. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2015 жылғы 17 маусымдағы № 391 бұйрығы.

5. "Кредиттік оқыту технологиясы бойынша оқу процесін ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2011 жылғы 20 сәуірдегі № 152 бұйрығына өзгеріс енгізу туралы. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 12 қазандағы № 563 бұйрығы. (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 16 қазанда № 17554 болып тіркелді).

6. Білім берудің барлық деңгейлеріндегі мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты (Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17669 болып тіркелді. (2020 жылғы 5 мамырдағы № 182 өзгерістермен).

7. Дәрежелерді беру қағидаларын бекіту туралы. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2011 жылғы 31 наурыздағы № 127 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2011 жылғы 13 мамырда № 6951 болып тіркелді.

8. Диссертациялық Кеңес туралы үлгілік ережені бекіту туралы. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2011 жылғы 31 наурыздағы № 126 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2011 жылғы 29 сәуірде № 6929 болып тіркелді.

	Қазақстан – Американдық еркін университеті	Күні 25.04.2025 ж.
	PhD дәрежесін алу үшін докторлық диссертацияны дайындау және жазу тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар	СІҚЖ Редакция 3

2. ДОКТОРЛЫҚ ДИССЕРТАЦИЯНЫ ОРЫНДАУ БОЙЫНША ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

Докторлық диссертация – докторанттың дербес зерттеуін білдіретін ғылыми жұмыс. Онда жаңа ғылыми жетістік ретінде бағаланатын теориялық тұжырымдар жиынтығы әзірленеді, немесе ғылыми мәселе шешіледі, не ғылыми негізделген техникалық, экономикалық немесе технологиялық шешімдер ұсынылады. Докторлық диссертацияны орындау ғылыми-зерттеу жұмысы кезеңінде жүзеге асырылады. Ғылыми-зерттеу жұмысының қорытынды нәтижесі – докторлық диссертация болып табылады.

Диссертация дербестік, ішкі біртұтастық, ғылыми жаңалық, шынайылық пен практикалық құндылық және академиялық адалдық қағидаттарын сақтай отырып орындалады.

Дербестік қағидаты диссертацияның автордың өзі тарапынан жазылуын және оның ғылымға, техника мен технологияның дамуына жеке үлесін дәлелдеуін білдіреді.

Ішкі біртұтастық қағидаты диссертацияның ішкі бірлігі болуы керек екенін, барлық бөлімдер мен тұжырымдардың өзара логикалық байланыста болуын көздейді; алынған ғылыми тұжырымдар, нәтижелер мен ұсынымдар диссертацияда қойылған мақсаттар мен міндеттерге сәйкес болуы тиіс. Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидалар, әдістер) дәлелденіп, белгілі шешімдермен салыстырылып бағалануы қажет.

Ғылыми жаңалық қағидаты диссертациядағы ғылыми нәтижелердің, тұжырымдар мен қорытындылардың жаңалығын білдіреді және ол:

жаңа ғылыми негізделген теориялық және (немесе) эксперименттік нәтижелерді қамтиды, олардың жиынтығы жаңа ғылыми жетістік болып бағаланады немесе ғылымның нақты бағыттарының дамуы үшін маңызды мәнге ие болады;

немесе ғылыми негізделген техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқарушылық шешімдерді қамтиды, олардың енгізілуі ел экономикасының дамуына елеулі үлес қосады.

Шынайылық қағидаты диссертациялық жұмыстың нәтижелері заманауи ғылыми зерттеу әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістерін (қажет болған жағдайда компьютерлік технологияларды) қолдана отырып алынғанын білдіреді; жаратылыстану, техникалық, медициналық, ауылшаруашылық

	Қазақстан – Американдық еркін университеті	Күні 25.04.2025 ж.
	PhD дәрежесін алу үшін докторлық диссертацияны дайындау және жазу тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар	СІҚЖ Редакция 3

мамандықтары бойынша диссертацияларда теориялық тұжырымдар, модельдер, анықталған байланыстар мен заңдылықтар эксперименттік зерттеулер арқылы дәлелденіп расталуы тиіс; «Білім» саласы бойынша – педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденуі тиіс.

Практикалық құндылық қағидаты қолданбалы мәні бар диссертацияларда автор алған ғылыми нәтижелердің практикалық қолданылуы жөніндегі деректердің келтірілуін көздейді. Бұл деректер авторлық куәліктермен, патенттермен, интеллектуалдық меншік құжаттарымен, өндіріске енгізу актілерімен және өзге де ресми құжаттармен расталуы тиіс. Теориялық мәні бар диссертацияларда ғылыми қорытындыларды пайдалану бойынша ұсынымдар беріледі.

Академиялық адалдық қағидаты диссертация авторының өзге авторлардың құқықтары мен заңды мүдделерін сақтауын, сондай-ақ мынадай жағдайлардың болмауын білдіреді:

- өзге авторлардың мәтіндерін, идеяларын, гипотезаларын, қорытындыларын, әдістерін, зерттеу нәтижелерін, графиктерін, кодтарын, суреттерін немесе еңбектерін дереккөзге сілтемесіз пайдалану, сонымен қатар мәтінді сөздерді синонимдік ауыстыру арқылы мәнін өзгертпестен пайдалану, басқа тілден аударылған мәтінді дереккөзге сілтемесіз пайдалану (плагиат);

- өзінің алдыңғы еңбектерін дереккөзге сілтемесіз пайдалану (автоплагиат);
- жоқ дереккөздерге сілтеме жасау, жалған деректер мен нәтижелерді беру (фабрикация);

- зерттеу материалдарын, жабдықтарды, бейнелерді, иллюстрацияларды немесе процестерді бұрмалау, соның салдарынан диссертациядағы зерттеу материалдарының бұрмалануы (фальсификация).

Егер авторлыққа жат материал дереккөзге сілтемесіз пайдаланылған жағдайда (плагиат), университет, диссертациялық кеңес немесе Комитет теріс шешім қабылдайды және қайта қорғау құқығы берілмейді. Докторлық диссертацияны тексеру рәсімі университетте КАСУ Академиялық саясатының 26.1-тармағына сәйкес жүзеге асырылады. Сонымен қатар диссертация ҚР Ұлттық ғылыми-техникалық сараптама орталығы арқылы плагиатты анықтауға тексеріледі.

Нормативтік-құқықтық актілердің және ресми құжаттардың атаулары, мемлекеттік және өзге ресми органдардың және ұйымдардың атаулары, ғылым саласына тән жалпыға ортақ терминдер, анықтамалар мен ұғымдар, нормативтік-құқықтық актілердің мәтіндері, зерттеліп отырған шығармалардың мәтіндері,

	Қазақстан – Американдық еркін университеті	Күні 25.04.2025 ж.
	PhD дәрежесін алу үшін докторлық диссертацияны дайындау және жазу тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар	СІҚЖ Редакция 3

олардың көлемі мен сипаты диссертацияның дербестігіне күмән келтірмеген жағдайда плагиат болып саналмайды. Плагиатты жасыру мақсатында техникалық құралдар мен әдістерді қолдануға жол берілмейді.

Докторанттың ғылыми зерттеуінің негізгі нәтижелері ғылыми, ғылыми-аналитикалық және ғылыми-практикалық басылымдарда ҚР Білім және ғылым министрінің 2011 жылғы 31 наурыздағы №127 бұйрығына сәйкес жариялануы тиіс немесе халықаралық рецензияланатын ғылыми журналдарда жарияланады.

Халықаралық рецензияланатын ғылыми журналдардағы мақалалар дайындық бағытына қарай ескеріледі:

1) 8D05 Жаратылыстану ғылымдары, математика және статистика, 8D06 Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар, 8D07 Инженерлік, өңдеу және құрылыс салалары, 8D08 Ауыл шаруашылығы және биоресурстар, 8D09 Ветеринария, 8D10 Денсаулық сақтау және әлеуметтік қамсыздандыру (медицина), 8D11 Қызметтер бағыттары бойынша – *Journal Citation Reports (JCR)* базасында квартильге кіретін басылымдарда немесе *Scopus* деректер базасында *CiteScore* көрсеткіші бар журналдарда;

2) басқа бағыттар бойынша – *Journal Citation Reports (JCR)* деректерінде импакт-факторға ие немесе *Web of Science Core Collection* базасында индекстелген басылымдарда, сондай-ақ *Scopus* деректер базасында белгілі бір *CiteScore* көрсеткіші бар журналдарда.

Егер JCR немесе *Scopus* (*CiteScore* ≥ 25) журналында 1 мақала болса, қосымша 3 мақала отандық тізімдегі журналдарда жариялануы тиіс.

Егер JCR/*Scopus* (*CiteScore* ≥ 25) журналында 1 мақала және JCR Q1–Q3 немесе *Scopus* (*CiteScore* ≥ 50) журналында 1 мақала болса, қосымша отандық жарияланымдар талап етілмейді.

Егер JCR Q1 журналында 1 мақала жарияланған болса, басқа жарияланымдар талап етілмейді.

Артық жарияланымдар ішкі тізімдегі басылымдар ретінде есептеледі. *Web of Science* базасындағы шетелдік патенттер де халықаралық жарияланым ретінде мойындалады.

Диссертацияда міндетті түрде сілтемелер беріледі

дәйексөз келтірілген материалдардың немесе жекелеген нәтижелердің дереккөзі толық шығу деректерімен;

	Қазақстан – Американдық еркін университеті	Күні 25.04.2025 ж.
	PhD дәрежесін алу үшін докторлық диссертацияны дайындау және жазу тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар	СІҚЖ Редакция 3

автордың өзі немесе бірлескен авторлықта алған әзірлемелерге арналған қорғау құжаттары;

диссертация тақырыбы бойынша автордың өзі немесе бірлескен авторлықта орындаған ғылыми еңбектері.

3. ДОКТОРЛЫҚ ДИССЕРТАЦИЯНЫ ОРЫНДАУ КЕЗЕҢДЕРІ

Докторлық диссертацияны орындау келесі негізгі кезеңдерден тұрады:

1. Докторлық диссертация тақырыбын таңдау.
2. Ғылыми жетекшіні тағайындау.
3. Диссертация жоспарын құру.
4. Әдебиеттерді таңдау және зерттеу.
5. Нақты материалдарды жинау және өңдеу.
6. Диссертацияны дайындау және орындау.
7. Зерттеу нәтижелерін жариялау.
8. Докторлық диссертацияны қорғау.

Диссертацияның тақырыбы (оны бекіту күніне) "Ғылым туралы" Заңның 18-бабының 3-тармағына сәйкес Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия қалыптастыратын ғылымды дамыту бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға (Қазақстан Республикасының азаматтары шетелде алған ғылыми дәрежелердің баламалылығын тануға ұсынылған диссертацияларды қоспағанда, шетелдіктер мен азаматтығы жоқ адамдар).

Докторлық диссертация тақырыбының түпкілікті тұжырымын ғылыми жетекшімен келісе отырып, докторант кафедра меңгерушісінің атына оны орындауға рұқсат беру туралы өтініш жазады. Кафедра докторанттар мен олардың ғылыми жетекшілеріне тақырыптарды қабылдау сәтінен бастап екі айдан кешіктірмей түпкілікті бекіту туралы шешім шығарады.

Докторлық диссертацияны басқару үшін ғылыми басшылық тағайындалады, ол Ғылыми кеңестің шешімі негізінде ЖОО ректорының бұйрығымен бекітіледі.

Философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін докторанттарға ғылыми басшылықты кемінде 2 адамнан тұратын консультанттар жүзеге асырады, олардың бірі – шетелдік жоғары оқу орнының ғалымы. Ғылыми консультанттар докторлық диссертацияның орындалуын және академиялық адалдық қағидаттарының сақталуын және диссертациялық жұмысты қорғауға уақтылы ұсынуды қамтамасыз етеді.

Ғылыми басшылықты "ғылым кандидаты" немесе "ғылым докторы" немесе "философия докторы (PhD)" немесе "бейін бойынша доктор" немесе "философия докторы (PhD)" немесе "бейін бойынша доктор" академиялық дәрежесі немесе "бейін бойынша доктор" немесе "философия докторы (PhD)" дәрежесі бар оқытушы

	Қазақстан – Американдық еркін университеті	Күні 25.04.2025 ж.
	PhD дәрежесін алу үшін докторлық диссертацияны дайындау және жазу тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар	СІҚЖ Редакция 3

жүзеге асырады"немесе" бейіні бойынша доктор " ғылыми-педагогикалық жұмыс өтілі кемінде үш жыл, Автор болып табылады: ғылыми қызмет нәтижелерін жариялау үшін ұсынылатын басылымдар тізбесіне енгізілген бейіні бойынша басылымдарда 5 ғылыми мақала және халықаралық рецензияланатын ғылыми журналда 1 ғылыми мақала, JCR (ЖЖЖ) деректері бойынша импакт-факторы бар немесе Science Citation Index expanded, Social Science Citation Index немесе Arts and Humanities Citation Index базаларының бірінде Web of Science Core Collection (Сайнс Кор collection веб-сайты) индекстелетін не Scopus (Скопус) деректер базасында процентиль көрсеткіші бар citescore (сайтскор) кемінде 35.

Докторлық диссертация тақырыбы бекітілгеннен кейін докторант болашақта нақтылануы мүмкін жеке жоспар дайындауы керек.

Ғылыми жетекші докторантқа ғылыми-әдістемелік көмек көрсетеді, атап айтқанда:

- тақырыпты таңдауға, зерттеу әдістемесі мен әдістемесіне және докторлық диссертацияның жұмыс жоспарын әзірлеуге қатысады;
- библиография, әдеби, статистикалық және басқа да дереккөздер мен докторлық диссертацияның мазмұны бойынша кеңес береді;
- диссертация жазудың келісілген жоспар-кестесінің орындалуын және ғылыми әдебиеттерді, статистикалық және есепті деректерді пайдаланудың дұрыстығын бақылауды жүзеге асырады;
- диссертацияның мазмұнын оның бөліктері бойынша да, жалпы алғанда да зерттейді және бағалайды;
- докторлық диссертация аяқталғаннан кейін оның қойылатын талаптарға сәйкестігі және алдын ала қорғауға дайындығы туралы түпкілікті шешім шығарады.

Диссертация қазақ немесе орыс немесе ағылшын тілдерінде орындалуы мүмкін.

Диссертациялық кеңеске келесі құжаттар ұсынылады:

- 1) отандық және шетелдік ғылыми консультанттардың пікірлері
- 2) кафедраның және (немесе) құрылымдық бөлімшенің кеңейтілген отырысының оң қорытындысы;
- 3) қатты мұқабалы және электрондық жеткізгіштегі диссертация;
- 4) ғылыми еңбектердің тізімі және олардың көшірмелері;
- 5) докторант оқыған ЖОО-ның әдеп комиссиясының зерттеу объектілерінің (тірі табиғат объектілері мен мекендеу ортасының) құқықтарын, қауіпсіздігі мен әлауқатын қорғауды қоса алғанда, ғылыми зерттеулердің нәтижелерін жоспарлау, бағалау, іріктеу, жүргізу және тарату процесінде бұзушылықтардың жоқтығы туралы қорытындысы.

	Қазақстан – Американдық еркін университеті	Күні 25.04.2025 ж.
	PhD дәрежесін алу үшін докторлық диссертацияны дайындау және жазу тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар	СІҚЖ Редакция 3

4. ДОКТОРЛЫҚ ДИССЕРТАЦИЯНЫҢ ҚҰРЫЛЫМЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ ҚЫСҚАША МАЗМҰНЫ

Докторлық диссертацияның ұсынылатын көлемі кемінде 110 бетті құрауы тиіс, докторлық диссертацияның көрсетілген көлеміне қосымшалар енгізілмейді. Білім беру бағдарламалары тұрғысынан диссертация көлемі дайындықтың ерекшелігі мен бағытына байланысты өзгеруі мүмкін.

Диссертацияның құрылымдық элементтері:

- титул парағы;
- мазмұны;
- нормативтік сілтемелер;
- анықтамалар;
- белгілер мен қысқартулар;
- кіріспе;
- негізгі бөлігі;
- қорытынды;
- пайдаланылған дереккөздердің тізімі;
- қосымшалар.

Диссертацияның құрылымдық элементтеріне қойылатын талаптар

Титул парағы

Титул парағы диссертацияның бірінші беті болып табылады және құжатты өңдеу және іздеу үшін қажетті ақпарат көзі болып табылады.

Титул парағында келесі мәліметтер келтірілген:

- диссертация орындалған ұйымның атауы;
- әмбебап ондық жіктеу индексі (ӨОЖ);
- шектеу белгісі (қажет болған жағдайда);
- докторанттың тегі, аты, әкесінің аты;
- жұмыс атауы;
- мамандықтың шифры және атауы (ҚР жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру мамандықтарының жіктеуіші бойынша)
- қажетті дәреже;
- ғылыми консультанттардың тегі мен аты-жөні;
- орны мен күні (жылы)

Титул парағы диссертация беттерінің жалпы нөмірленуіне кіреді. Бет нөмірі титулдық параққа қойылмайды.

Титул парағы А қосымшасына сәйкес ресімделеді.

Титул парағында қара сиямен жасалған докторанттың жеке қолы болуы керек.

	Қазақстан – Американдық еркін университеті	Күні 25.04.2025 ж.
	PhD дәрежесін алу үшін докторлық диссертацияны дайындау және жазу тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар	СІҚЖ Редакция 3

Диссертацияның мазмұны

Диссертацияның мазмұны барлық бөлімдердің, кіші бөлімдердің, тармақтардың кіріспесін, реттік нөмірлерін және атауларын (егер олардың атаулары болса), қорытындыны, пайдаланылған дереккөздердің тізімін және диссертацияның осы элементтері басталатын беттердің нөмірлерін көрсете отырып, қосымшалардың атауын қамтиды.

Нормативтік сілтемелер

"Нормативтік сілтемелер" құрылымдық элементі диссертация мәтінінде сілтеме берілген стандарттардың тізімін қамтиды.

Сілтеме стандарттарының тізімі: "осы диссертацияда келесі стандарттарға сілтемелер қолданылды" деген сөздерден басталады.

Тізбеге белгілердің тіркеу нөмірлерінің өсу тәртібімен стандарттардың белгілері және олардың атаулары енгізіледі.

Анықтамалар

"Анықтамалардың" құрылымдық элементі диссертацияда қолданылатын терминдерді нақтылау немесе анықтау үшін қажетті анықтамаларды қамтиды.

Анықтамалар тізімі: "осы диссертацияда тиісті анықтамалары бар келесі терминдер қолданылады" деген сөздерден басталады.

Белгілер мен қысқартулар

"Белгілеу және қысқарту" құрылымдық элементі диссертацияда қолданылатын белгілер мен қысқартулардың тізімін қамтиды.

Белгілеулер мен қысқартуларды жазу оларды диссертация мәтініне келтіру тәртібімен немесе қажетті декодтаумен және түсіндірмелермен алфавиттік тәртіппен келтіріледі.

Анықтамаларға, белгілеулерге және қысқартуларға "анықтамалар, белгілер және қысқартулар" бір құрылымдық элементінде келтіруге рұқсат етіледі.

Кіріспе

Кіріспе шешілетін ғылыми немесе ғылыми-технологиялық проблеманың (міндеттердің) қазіргі жай-күйін бағалауды, тақырыпты әзірлеу үшін негіздеме мен бастапқы деректерді, осы ғылыми-зерттеу жұмысын жүргізу қажеттілігінің негіздемесін, әзірлеудің жоспарланған ғылыми-техникалық деңгейі туралы, патенттік зерттеулер туралы мәліметтерді және олардан қорытындыларды, диссертацияны метрологиялық қамтамасыз ету туралы мәліметтерді қамтуға тиіс. Кіріспеде тақырыптың өзектілігі мен жаңалығы, осы жұмыстың басқа ғылыми-зерттеу жұмыстарымен байланысы көрсетілуі тиіс, сондай-ақ зерттеудің

	Қазақстан – Американдық еркін университеті	Күні 25.04.2025 ж.
	PhD дәрежесін алу үшін докторлық диссертацияны дайындау және жазу тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар	СІҚЖ Редакция 3

мақсаттары, объектісі мен пәні, міндеттері, олардың жалпы ғылыми-зерттеу жұмысын (ҒЗЖ) орындаудағы орны көрсетілуі, әдіснамалық базасы, қорғауға шығарылатын ережелер көрсетілуі тиіс.

Негізгі бөлігі

Диссертацияның негізгі бөлімінде орындалған жұмыстың мәнін, әдістемесін және негізгі нәтижелерін көрсететін мәліметтер келтірілген.

Негізгі бөлімде мыналар болуы керек:

- зерттеу бағытының негіздемесін, есептерді шешу әдістерін және оларды салыстырмалы бағалауды, ғылыми-зерттеу жұмысын жүргізудің таңдалған жалпы әдістемесінің сипаттамасын қамтитын зерттеу бағытын таңдау;

зерттеу мақсатын, объектісін және нысанасын, зерттеу міндеттерін қою

теориялық зерттеулердің сипаты мен мазмұнын анықтауды, зерттеу әдістерін, есептеу әдістерін, эксперименттік жұмыстарды жүргізу қажеттілігінің негіздемесін, әзірленген объектілердің әрекет ету принциптерін, олардың сипаттамаларын қоса алғанда, теориялық және (немесе) эксперименттік зерттеулер процесі;

қойылған міндеттерді шешудің толықтығын және жұмыстың одан әрі бағыттары бойынша ұсыныстарды бағалауды, алынған нәтижелердің дұрыстығын бағалауды және оларды отандық және шетелдік жұмыстардың ұқсас нәтижелерімен салыстыруды қамтитын зерттеу нәтижелерін жалпылау және бағалау.

Диссертацияның әр бөлімі негізгі тұжырымдармен аяқталуы керек және келесі бөлімнің негізі болуы керек.

Диссертацияның негізгі бөлігіндегі презентация қатаң негізделген, тұтас және қисынды болуы керек. Диссертациядағы орфографиялық, грамматикалық және пунктуациялық қателіктерге жол берілмеуі керек. Диссертация мәтінін ұсыну стилі ғылыми тұрғыдан дұрыс болуы керек. Біреудің эмоционалды пікірлері мен сөздеріне, көркем әдебиеттен, күнделікті күнделікті сөз тіркестеріне, жаргондарға және т. б. жол берілмейді.

Қорытынды

Қорытындыда:

- диссертациялық зерттеулердің нәтижелері бойынша қысқаша тұжырымдар;
- қойылған міндеттердің шешімдерінің толықтығын бағалау;
- нәтижелерді нақты пайдалану бойынша ұсыныстар мен бастапқы деректер;
- енгізудің техникалық-экономикалық тиімділігін бағалау;
- осы саладағы үздік жетістіктермен салыстырғанда орындалған жұмыстың ғылыми деңгейін бағалау.

Пайдаланылған дереккөздердің тізімі

	Қазақстан – Американдық еркін университеті	Күні 25.04.2025 ж.
	PhD дәрежесін алу үшін докторлық диссертацияны дайындау және жазу тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар	СІҚЖ Редакция 3

Тізімде диссертация жазу кезінде пайдаланылған дереккөздер туралы мәліметтер болуы керек.

Тізім Б қосымшасына сәйкес ресімделеді.

Қосымшалар

Қолданбаларға қандай да бір себептермен негізгі бөлімге енгізілмейтін орындалған диссертацияға байланысты материалдарды қосу ұсынылады.

Қолданбаларға мыналар кіруі мүмкін:

- аралық математикалық дәлелдер, формулалар және есептеулер;
- көмекші сандық деректер кестелері;
- сынақ хаттамалары;
- эксперименттер, өлшеулер және сынақтар жүргізу кезінде қолданылатын аппаратуралар мен аспаптардың сипаттамасы;
- диссертациялық жұмысты орындау барысында әзірленген есептердің алгоритмдері мен бағдарламаларының ережелері, әдістемелері, сипаттамасы;
- көмекші сипаттағы иллюстрациялар (фотосуреттер) ;
- диссертациялық жұмысты (немесе оның бір бөлігін) ғылыми-техникалық кеңесте қарау хаттамасы;
- диссертациялық жұмыстың нәтижелерін енгізу актілері және т. б.

5. ДОКТОРЛЫҚ ДИССЕРТАЦИЯНЫ РЕСІМДЕУ ЕРЕЖЕЛЕРІ

Жалпы талаптар

Диссертацияның мәтіні мен ресімделуі осы Қағидалардың талаптарына сәйкес орындалады. Диссертациялық жұмыс мәтінінің беттері және диссертацияға енгізілген иллюстрациялар мен кестелер А4 форматына сәйкес келуі керек.

Диссертация бір интервалда А4 форматындағы ақ қағаз парағының бір жағында компьютер мен принтердің көмегімен жасалуы керек. Қаріптің түсі қара болуы керек, қаріп Times New Roman, қарапайым, 14 түйреуіш.

Диссертация мәтіні өрістердің келесі өлшемдерін сақтай отырып басылуы керек: оң -10 мм, Жоғарғы - 20 мм, сол - 30 мм және төменгі - 20 мм.

Әр түрлі гарнитураның қаріптерін қолдана отырып, белгілі бір терминдерге, формулаларға, Теоремаларға назар аударудың компьютерлік мүмкіндіктерін пайдалануға рұқсат етіледі.

ДК-ден басып шығарылған мәтіннің және иллюстрациялардың, кестелердің, басып шығарулардың сапасы олардың нақты ойнату талаптарын қанағаттандыруы керек.

Диссертацияны орындау кезінде бүкіл диссертациядағы кескіннің біркелкі тығыздығын, контрастын және анықтығын сақтау қажет. Диссертацияда анық, анық емес сызықтар, әріптер, сандар мен белгілер болуы керек.

	Қазақстан – Американдық еркін университеті	Күні 25.04.2025 ж.
	PhD дәрежесін алу үшін докторлық диссертацияны дайындау және жазу тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар	СІҚЖ Редакция 3

Диссертациядағы тегі, ұйымның атауы, өнімнің атауы және басқа да тиісті атаулар түпнұсқа тілінде берілген.

Тиісті атауларды транслитерациялауға және диссертация тіліне аударылған ұйымдардың аттарын түпнұсқа атауын қоса (бірінші рет айтқан кезде) беруге рұқсат етіледі.

Диссертация құру

Диссертацияның құрылымдық элементтерінің атаулары "мазмұн", "Нормативтік сілтемелер", "анықтамалар", "белгілер мен қысқартулар", "кіріспе", "қорытынды", "пайдаланылған Көздер тізімі", "қосымша" диссертацияның құрылымдық элементтерінің тақырыптары ретінде қызмет етеді. Құрылымдық элементтер қалың қаріппен белгіленуі керек.

Диссертацияның негізгі бөлігін бөлімдерге, бөлімдерге және тармақтарға бөлу керек. Қажет болған жағдайда тармақтар тармақшаларға бөлінуі мүмкін. Диссертация мәтінін тармақтар мен тармақшаларға бөлу кезінде әрбір тармақта толық ақпарат болуы қажет.

Бөлімдерде, бөлімдерде тақырыптар болуы керек. Элементтердің, әдетте, тақырыптары жоқ. Тақырыптар бөлімдердің, бөлімдердің мазмұнын нақты және қысқаша көрсетуі керек.

Бөлімдердің, кіші бөлімдердің және тармақтардың тақырыптары абзац шегінісінен бас әріппен бас әріппен, соңында нүктесіз, астын сызбай басып шығарылуы тиіс.

Егер тақырып екі сөйлемнен тұрса, олар нүктемен бөлінеді.

Диссертация беттерін нөмірлеу

Диссертацияның беттері диссертацияның бүкіл мәтінінде ақырғы нөмірлеуді сақтай отырып, араб цифрларымен нөмірленуі керек. Бет нөмірі парақтың төменгі бөлігінің ортасына нүктесіз қойылады.

Мұқаба парағы беттердің жалпы нөмірленуіне кіреді. Бет нөмірі титулдық параққа қойылмайды.

Жеке парақтарда орналасқан иллюстрациялар мен кестелер диссертация беттерінің жалпы нөмірленуіне кіреді.

А3 парағындағы иллюстрациялар, кестелер Бір бет ретінде ескеріледі.

Бөлімдерді, кіші бөлімдерді, тармақтарды, тармақшаларды нөмірлеу

Диссертацияның бөлімдерінде араб цифрларымен нүктесіз белгіленген және абзац шегінісінен жазылған барлық жұмыс шегінде реттік нөмірлер болуы керек. Бөлімшелер әр бөлімнің ішінде нөмірленуі керек. Бөлім нөмірі нүктемен бөлінген

	Қазақстан – Американдық еркін университеті	Күні 25.04.2025 ж.
	PhD дәрежесін алу үшін докторлық диссертацияны дайындау және жазу тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар	СІҚЖ Редакция 3

бөлім және бөлім нөмірлерінен тұрады. Кіші бөлім нөмірінің соңында нүкте қойылмайды. Бөлімдер, кіші бөлімдер сияқты, бір немесе бірнеше тармақтан тұруы мүмкін.

Егер диссертацияның кіші бөлімдері болмаса, онда ондағы тармақтардың нөмірленуі әр бөлімнің шегінде болуы керек және тармақтың нөмірі бөлімнің және нүктемен бөлінген тармақтың нөмірлерінен тұруы керек. Нүкте нөмірінің соңында нүкте қойылмайды.

Мысал

1 Түрлері және негізгі өлшемдері

1.1

1.2

Диссертацияның бірінші бөлімінің тармақтарын нөмірлеу

1.3

2 Техникалық талаптар

2.1

2.2

Диссертацияның екінші бөлімінің тармақтарын нөмірлеу

2.3

Егер диссертацияның кіші бөлімдері болса, онда тармақтардың нөмірленуі кіші бөлім шегінде болуы керек және тармақтың нөмірі бөлімнің, кіші бөлімнің және тармақтың нүктелермен бөлінген нөмірлерінен тұруы керек, мысалы

3 Сынақ әдістері

3.1 Аппараттар, материалдар және реактивтер

3.1.1

3.1.2

3.1.3

Үшінші бөлімнің бірінші бөлімшесінің тармақтарын нөмірлеу диссертациялар

3.2 Сынаққа дайындық

3.2.1

3.2.2

3.2.3

Екінші кіші бөлімнің үшінші бөлімнің тармақтарын нөмірлеу диссертациялар

Егер бөлім бір кіші бөлімнен тұрса, онда кіші бөлім нөмірленбейді. Егер кіші бөлім бір тармақтан тұрса, онда тармақ нөмірленбейді.

Егер мәтін тек тармақтарға бөлінсе, онда олар бүкіл диссертация шеңберінде реттік нөмірлермен нөмірленеді.

Қажет болған жағдайда тармақтар әрбір тармақтың шегінде реттік нөмірленуі тиіс тармақшаларға бөлінуі мүмкін, мысалы: 4.2.1.1, 4.2.1.2 және т. б.

	Қазақстан – Американдық еркін университеті	Күні 25.04.2025 ж.
	PhD дәрежесін алу үшін докторлық диссертацияны дайындау және жазу тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар	СІҚЖ Редакция 3

Тармақтардың немесе тармақшалардың ішінде аударымдар келтірілуі мүмкін.

Әрбір санаманың алдында сызықша немесе қажет болған жағдайда құжаттың мәтінінде санамалардың біріне, кіші әріпке (Е, з, й, о, С, б, ы, коммерсантты қоспағанда) сілтеме қою керек, содан кейін жақша қойылады.

Аударымдарды одан әрі нақтылау үшін араб цифрларын қолдану қажет, содан кейін жақша қойылады және жазба мысалда көрсетілгендей абзац шегінісінен жазылады.

Мысал

а) _____

б) _____

1) _____

2) _____

в) _____

Егер диссертация екі немесе одан да көп бөліктен тұрса, әр бөліктің өзіндік реттік нөмірі болуы керек. Әр бөліктің нөмірін диссертацияның түрін көрсететін титулдық параққа араб цифрларымен қою керек, мысалы, "2-бөлім".

Диссертацияның әрбір құрылымдық элементі жаңа парақтан (беттен) басталуы керек.

Диссертацияның беттерін және диссертацияның құрамына кіретін қосымшаларды нөмірлеу өтпелі болуы керек.

Иллюстрация

Иллюстрациялар (сызбалар, карталар, графиктер, диаграммалар, компьютерлік басып шығарулар, диаграммалар, фотосуреттер) диссертация мәтінінде олар алғаш рет айтылған мәтіннен кейін немесе келесі бетте орналастырылуы керек.

Иллюстрациялар компьютерлік нұсқада, соның ішінде түрлі-түсті болуы мүмкін.

Диссертацияда барлық иллюстрацияларға сілтемелер берілуі керек.

Диссертацияға орналастырылған сызбалар, графиктер, диаграммалар, сызбалар, иллюстрациялар конструкторлық құжаттаманың бірыңғай жүйесінің (КҚБЖ) мемлекеттік стандарттарының талаптарына сәйкес келуі тиіс.

Компьютерлік басып шығаруды пайдалану арқылы сызбаларды, графиктерді, диаграммаларды, схемаларды орындауға рұқсат етіледі.

Қолданбалы иллюстрацияларды қоспағанда, иллюстрациялар араб цифрларымен нөмірленуі керек. "Сурет" сөзі және оның атауы жолдың ортасында орналасқан.

Қажет болған жағдайда иллюстрациялардың атауы және түсіндірме деректері болуы мүмкін (сызба астындағы мәтін). "Сурет" сөзі және оның атауы түсіндірме

	Қазақстан – Американдық еркін университеті	Күні 25.04.2025 ж.
	PhD дәрежесін алу үшін докторлық диссертацияны дайындау және жазу тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар	СІҚЖ Редакция 3

деректерден кейін орналастырылады және келесідей орналастырылады: 1-сурет-құрылғының бөлшектері

Егер сурет бірнеше бетте орналасса, онда суреттің нөмірі мен атауы бірінші параққа (параққа) оның парағын көрсете отырып орналастырылады, келесі беттерде тек сурет пен парақтың нөмірі көрсетіледі. (Мысал: 1-сурет-құрылғы бөлшектері, 1-парақ; 1-сурет, 2-парақ)

Иллюстрацияларды бөлім шегінде нөмірлеуге рұқсат етіледі. Бұл жағдайда иллюстрация нөмірі бөлім нөмірінен және нүктемен бөлінген иллюстрацияның реттік нөмірінен тұрады. Мысалы, 1.1-Сурет.

Әр қосымшаның иллюстрациялары араб цифрларымен бөлек нөмірлеу арқылы, цифрдың алдына қосымшаның белгісін қосу арқылы белгіленеді. Мысалы, Сурет А. 3.

Иллюстрациялар в қосымшасына сәйкес ресімделеді.

Иллюстрацияларға сілтеме жасау кезінде жазу керек"...2-суретке сәйкес "нөмірлеу кезінде және"...бөлім шегінде нөмірлеу кезінде 1.2 " - суретке сәйкес.

Кестелер

Кестелер көрсеткіштерді салыстырудың жақсы көрінуі мен ыңғайлылығы үшін қолданылады. Кестенің атауы оның мазмұнын көрсетуі керек, дәл, қысқа болуы керек. Кестенің атауын сол жақтағы кестенің үстіне, сызықша арқылы нөмірі бар бір жолға абзац шегініссіз қою керек.

Кесте диссертацияда бірінші рет айтылған мәтіннен кейін немесе келесі бетте орналастырылуы керек.

Барлық кестелерде диссертацияда сілтемелер болуы керек. Сілтеме кезінде оның нөмірін көрсететін "кесте" сөзін жазу керек. Көптеген жолдары бар кестені басқа параққа (бетке) көшіруге рұқсат етіледі. Кестенің бір бөлігін басқа параққа(бетке) ауыстырған кезде "кесте" сөзі, оның нөмірі мен атауы кестенің бірінші бөлігінің сол жағында бір рет көрсетіледі, ал басқа бөліктердің үстінде сол жақта "кестенің жалғасы" деген сөздер жазылады және кесте нөмірі көрсетіледі, мысалы: "1-кестенің жалғасы". Кестені басқа параққа (бетке) ауыстырған кезде тақырып тек оның бірінші бөлігінің үстіне кедергі келтіреді.

Көптеген графиктері бар кестені бөліктерге бөлуге және бір бөлікті бір беттің астына қоюға рұқсат етіледі. Егер кестенің жолдары мен бағандары парақтың форматынан асып кетсе, онда бірінші жағдайда кестенің әр бөлігінде Бас қайталанатын, екінші жағдайда - бүйірлік.

Егер кесте бағанының әр түрлі жолдарында қайталанатын мәтін бір сөзден тұрса, онда оны бірінші жазғаннан кейін тырнақшамен ауыстыруға рұқсат етіледі; егер екі немесе одан да көп сөзден болса, онда бірінші қайталағанда оны "бірдей" сөздермен, содан кейін тырнақшамен ауыстырады. Қайталанатын сандардың,

	Қазақстан – Американдық еркін университеті	Күні 25.04.2025 ж.
	PhD дәрежесін алу үшін докторлық диссертацияны дайындау және жазу тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар	СІҚЖ Редакция 3

маркалардың, белгілердің, математикалық және химиялық белгілердің орнына тырнақшаларды қоюға жол берілмейді. Егер кестенің кез-келген жолындағы сандық немесе басқа деректер келтірілмесе, онда сызықша қойылады.

"№"Бағананы тәртіппен, қажет болған жағдайда келтіріледі, қалған жағдайларда жоқ.

6.6.5 сандық материал, әдетте, кесте түрінде жасалады. Кесте дизайнының мысалы 1-суретте келтірілген.

Кесте _____ - _____

						}	Бағана тақырыптары
							Бағана тақырыпшалары
						}	Тармақтары (горизонтальді қатарлар)

Бүйірлік
(бағана тақырыптары)
 Бағандар (колонкалар)

1 Сурет.

Қолданбалы кестелерді қоспағанда, кестелер араб цифрларымен нөмірленуі керек.

Кестелерді бөлім шегінде нөмірлеуге рұқсат етіледі. Бұл жағдайда кесте нөмірі бөлім нөмірінен және нүктемен бөлінген кестенің реттік нөмірінен тұрады.

Әр қосымшаның кестелері араб цифрларымен бөлек нөмірлеу арқылы белгіленеді, егер ол В қосымшасында көрсетілсе, мысалы, "В кестесі 1" сияқты қосымшаның белгіленуіне дейін қосылады.

Кестенің графиктері мен жолдарының тақырыптары жекеше бас әріппен, ал графиктердің субтитрлері кіші әріппен жазылуы керек, егер олар тақырыппен бір сөйлем құраса немесе бас әріппен жазылса, егер олар тәуелсіз мәнге ие болса. Кестелердің тақырыптары мен субтитрлерінің соңында нүктелер қойылмайды. Сол, оң және төменгі жағындағы кестелер сызықтармен шектеледі. Кестедегі қаріп өлшемін мәтінге қарағанда кішірек қолдануға рұқсат етіледі.

Бүйір қақпағы мен графиктің тақырыптары мен субтитрлерін диагональды сызықтармен бөлуге жол берілмейді.

Кестенің жолдарын ажырататын көлденең және тік сызықтарды, егер олардың болмауы кестені пайдалануды қиындатпаса, жүргізуге жол берілмейді.

Графиктің тақырыптары кесте жолдарына параллель жазылады. Қажет болған жағдайда баған тақырыптарының перпендикуляр орналасуына жол беріледі.

	Қазақстан – Американдық еркін университеті	Күні 25.04.2025 ж.
	PhD дәрежесін алу үшін докторлық диссертацияны дайындау және жазу тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар	СІҚЖ Редакция 3

Кестенің басын кестенің қалған бөлігінен сызықпен бөлу керек.

Диссертациядағы кестелерді жобалау мысалы Ғ қосымшасында келтірілген.

Ескертпе

"Ескертпе" сөзін абзацтан бас әріппен басып шығару керек және астын сызбау керек.

Егер мәтіннің, кестелердің немесе графикалық материалдың мазмұнына түсініктемелер немесе анықтамалық деректер қажет болса, ескертулер диссертацияда келтіріледі.

Ескертпелерде талаптар болмауы керек.

Ескертпелер мәтіндік, графикалық материалдан кейін немесе осы ескертпелер кіретін кестеде орналастырылуы керек. Егер Ескертпе бір болса, онда "Ескертпе" деген сөзден кейін сызықша қойылады және Ескертпе бас әріппен басылады. Бір ескерту нөмірленбейді. Бірнеше ескертпелер араб цифрларымен нүкте қойылмай ретімен нөмірленеді. Кестеге ескерту кестенің соңына кестенің соңын білдіретін сызықтың үстіне қойылады.

Мысал

Ескертпе-жазулар басып шығарылмайды.

Бірнеше ескертпелер араб цифрларымен ретімен нөмірленеді.

Мысал

Ескертпелер

1 сызықтық жазулар басылмайды;

2 құжаттар нотариалды куәландырылады;

3 ұйымның басшысы бекітеді,

6.7.4 диссертацияда қосымша түсініктеме қажет болған жағдайда ескертуді ескерту түрінде ресімдеуге рұқсат етіледі. Түсіндірме белгісі түсініктеме берілген сөзден, саннан, таңбадан, сөйлемнен кейін бірден қойылады. Ескерту белгісі жақшамен араб сандарымен орындалады. Сандардың орнына ескертулерді "*" жұлдызшаларымен орындауға рұқсат етіледі.

Ескерту парақтың соңында абзац шегінісінен орналастырылады, мәтіннен сол жақтағы қысқа көлденең сызықпен бөлінеді. Кестеге сілтеме кестенің соңында кестенің соңын білдіретін сызықтың үстіне қойылады.

Формулалар мен теңдеулер

Формулалар мен теңдеулер мәтіннен бөлек жолға бөлінуі керек. Әрбір формуланың немесе теңдеудің үстінде және астында кем дегенде бір бос жол қалуы керек. Егер теңдеу бір жолға сыймаса, онда ол тең белгіден кейін (=) немесе плюс (+), минус (-), көбейту (x), бөлу (:) немесе басқа математикалық белгілерден кейін берілуі керек, келесі жолдың басындағы белгі қайталанады. Көбейту операциясын білдіретін белгідегі формуланы беру кезінде "x" белгісі қолданылады.

	Қазақстан – Американдық еркін университеті	Күні 25.04.2025 ж.
	PhD дәрежесін алу үшін докторлық диссертацияны дайындау және жазу тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар	СІҚЖ Редакция 3

Таңбалар мен сандық коэффициенттердің мәндерін түсіндіру формулада берілген ретпен формуланың астына тікелей берілуі керек.

Диссертациялық жұмыстағы формулалар бүкіл диссертация шегінде реттік нөмірлеумен жақшадағы араб цифрларымен жолдағы оң жақтағы оң жақта нөмірленуі керек.

Мысал

$$A=a:b, \quad (1)$$

$$B=c:e. \quad (2)$$

Бір Формула мағынасы - (1)

Қосымшаларда орналастырылған формулалар әр қосымшаның ішінде араб цифрларымен жеке нөмірленуі керек, әр цифрдың алдына қосымшаның белгілері қосылады, мысалы формула (в. 1).

Мәтіндегі формулалардың реттік нөмірлеріне сілтемелер жақшада беріледі. Мысал - ... формула (1).

Формулаларды бөлім шегінде нөмірлеуге жол беріледі. Бұл жағдайда формула нөмірі бөлім нөмірінен және (3.1) сияқты нүктемен бөлінген формуланың реттік нөмірінен тұрады.

Диссертациядағы математикалық теңдеулерді ұсыну тәртібі формулалармен бірдей.

Сілтемелер

Диссертацияда осы ережелерге, стандарттарға, техникалық шарттарға және басқа құжаттарға тиісті талаптарды толық және біржақты анықтаған және құжатты пайдалануда қиындықтар туғызбаған жағдайда сілтемелерге жол беріледі.

Тұтастай алғанда құжатқа немесе оның бөлімдері мен қосымшаларына, сондай-ақ кестелер мен иллюстрацияларға сілтеме жасалуы керек. Осы Қағидалардың кіші бөлімдерін, тармақтарын, кестелері мен иллюстрацияларын қоспағанда, кіші бөлімдер мен тармақтарға сілтемелерге жол берілмейді.

Стандарттар мен техникалық шарттарға сілтеме жасау кезінде олардың белгіленуі ғана көрсетіледі, бұл ретте стандарт пайдаланылған көздер тізімінде толық сипатталған жағдайда олардың бекітілген жылы көрсетілмеуге жол беріледі.

Пайдаланылған дереккөздерге сілтемелер төртбұрышты жақшада берілуі керек. Сілтемелерді нөмірлеу диссертацияның бөлімдерге бөлінуіне қарамастан, диссертация мәтініндегі сілтемелерді келтіру тәртібімен араб цифрларымен жүргізіледі. Бір дереккөзге бірнеше рет сілтеме жасаған кезде, төртбұрышты жақшаға көздің реттік нөмірінен басқа, көзден тиісті бет қойылады.

Жеке басылымдарға сілтеме міндетті болып табылады.

Интернет көздеріне сілтемелер міндетті болып табылады.

Анықтамалар, белгілер және қысқартулар

	Қазақстан – Американдық еркін университеті	Күні 25.04.2025 ж.
	PhD дәрежесін алу үшін докторлық диссертацияны дайындау және жазу тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар	СІҚЖ Редакция 3

Анықтамалардың, белгілеулердің және қысқартулардың тізбесі бағанда орналасуы тиіс. Сол жақта аббревиатуралар, шартты белгілер, символдар, физикалық шамалар мен терминдер, оң жақта - олардың толық декодталуы.

Пайдаланылған дереккөздердің тізімі

Дереккөздер туралы мәліметтер диссертация мәтініндегі дереккөздерге сілтемелердің пайда болу тәртібімен орналастырылуы және араб цифрларымен нүктесіз нөмірленуі және абзац шегінісінен басып шығарылуы тиіс.

Қосымшалар

Қосымшалар диссертацияның жалғасы ретінде оның келесі парақтарында ресімделеді

Диссертация мәтінінде барлық қосымшаларға сілтемелер берілуі керек. Қосымшалар диссертация мәтінінде оларға сілтеме ретімен орналастырылады.

Әрбір қолданба жаңа беттен басталуы керек, беттің жоғарғы ортасында "қолданба" сөзі, оның белгілері көрсетілген.

Қосымшада мәтінге қатысты симметриялы түрде жеке жолдың бас әрпімен жазылатын тақырып болуы керек.

Қосымшалар орыс алфавитінің бас әріптерімен белгіленеді, Е, З, Е, О, С, б, Ы, Коммерсант әріптерін қоспағанда. "Қолданба" сөзінен кейін оның реттілігін білдіретін әріп шығады.

Қосымшаларды І, О әріптерін қоспағанда, латын әліпбиінің әріптерімен белгілеуге жол беріледі.

Орыс және латын алфавиттерінің әріптері толық пайдаланылған жағдайда қосымшаларды араб цифрларымен белгілеуге жол беріледі.

Егер құжатта бір қосымша болса, ол "А қосымшасы" деп белгіленеді.

Әрбір қосымшаның мәтіні қажет болған жағдайда әр қосымшаның шегінде нөмірленетін бөлімдерге, кіші бөлімдерге, тармақтарға, тармақшаларға бөлінуі мүмкін. Нөмірдің алдына осы қосымшаның белгісі қойылады

Қосымшалар диссертацияның қалған бөлігімен ортақ болуы керек.

6. БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ЖАЗБАША ЖҰМЫСТАРЫН ТЕКСЕРУ ҮШІН STRIKEPLAGIARISM ПЛАГИАТҚА ҚАРСЫ ИНТЕРНЕТ- ЖҮЙЕСІНІҢ ЖҰМЫСЫН ТЕКСЕРУ РӘСІМІ

Плагиат - мәтінді, идеяларды, гипотезаларды, қорытындыларды, әдістерді, зерттеу нәтижелерін, графиктерді, кодтарды, суреттерді немесе басқа авторлардың туындыларын авторға және қарыз алу көзіне сілтеме жасамай пайдалану және (немесе) тағайындау, сондай-ақ басқа авторлардың мәтінін мағынасын өзгертпей,

	Қазақстан – Американдық еркін университеті	Күні 25.04.2025 ж.
	PhD дәрежесін алу үшін докторлық диссертацияны дайындау және жазу тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар	СІҚЖ Редакция 3

сөздер мен сөз тіркестерін синонимдік ауыстырумен пайдалану, соның ішінде басқа автордан аударылған мәтінді пайдалану тіл

Плагиат өткізу рәсімі міндетті түрде докторлық диссертацияларға (жобаларға) жүргізіледі. Тексеруді strikeplagiarism плагиатқа қарсы Интернет жүйесі жүзеге асырады.

Білім алушылардың плагиат мәніне жазбаша жұмыстарына тексеру жүргізуге жауапты операторлар Университет қызметкерлерінің арасынан тағайындалады. Университет бойынша операторлар құрамын ҚАЕУ бірінші вице-президенті бекітеді.

Қорытынды жұмысты ғылыми жетекші тексеріп, тексеруге жіберуі керек және DOC форматындағы электрондық нұсқада қорғауға 20 күн қалғанда операторға плагиаттың бар-жоғын тексеруге жіберілуі керек. Тексеру жүргізу мерзімі 2 жұмыс күнінен аспайды.

Тексеру жүргізу үшін диссертацияны (жобаны) тапсыру-қабылдау фактісін оператор "жазбаша жұмыстарды есепке алу журналына" тиісті жазба енгізу жолымен тіркейді.

Жұмысты тексерудің нәтижесі-ұқсастық туралы есептер. Ұқсастық коэффициенті №1 (бұдан әрі-КП1) жүйе басқа құжаттарда тапқан қысқа сөз тіркестері (5 сөз) негізінде есептеледі. Қарызға алынған деп танылған тексерілетін құжаттың үзінділері түстермен ерекшеленеді:

Жасыл-Интернеттен табылған көздерден табылған фрагменттер.

Қызыл-университеттің де, басқалардың да мәліметтер базасынан табылған фрагменттер,

Сары - "дабыл", басқа алфавитке жататын белгілерді, сондай-ақ әділетсіз қарыздарды жасыруды көрсететін мәтіннің бұрмалануын көрсетеді.

Плагиат рәсімінен сәтті өту үшін КП1 докторлық диссертациялар (жобалар) үшін ұқсастық коэффициентінің мәні 20% - дан аспауы тиіс.

Тексеру аяқталғаннан кейін Жүйе операторы немесе кафедрадағы ғылыми жетекші докторантты тексеру нәтижелері туралы хабардар етеді. Тексеруден өткен жағдайда тиісті хаттамалар/анықтамалар мен ұқсастық есептері жұмысқа тіркеледі.

Егер жазбаша жұмысты пысықтау қажет болса, докторант жұмысты күнтізбелік 3 күн ішінде түзете алады, содан кейін плагиатқа қарсы процедурадан қайта өте алады. Жазбаша жұмыста плагиат анықталған жағдайда докторант үшінші рет ақылы негізде тексеру рәсімінен өтеді. Барлығы докторантқа StrikePlagiarism жүйесінде тексеруге 3-тен аспайтын талпыныс беріледі. Егер білім алушы тексеру рәсімінен үшінші рет өтпесе, онда ол қорғауға жіберілмейді.

Қабылданғаннан және оң бағаланғаннан кейін докторлық жұмыс университет көздерінің ішкі қоймасына түседі. Егер құжат қабылданбаған болса, онда құжатты

	Қазақстан – Американдық еркін университеті	Күні 25.04.2025 ж.
	PhD дәрежесін алу үшін докторлық диссертацияны дайындау және жазу тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар	СІҚЖ Редакция 3

қайта жүктеу функциясы қол жетімді болады. "StrikePlagiarism" жүйесіне жүктеу үшін жазбаша жұмыстарды жинау жүйенің дерекқорын толтыру мақсатында жүзеге асырылады.

Докторант ғылыми жетекшінің шешімімен "StrikePlagiarism" жүйесімен жазбаша жұмыстарды тексеру нәтижелері бойынша келіспеген жағдайда докторант апелляция береді, оны бітіруші кафедрада құрылған комиссия қарайды. Докторантқа жазбаша жұмысты орындаудың дербестігіне қатысты өз ұстанымын баяндауға мүмкіндік беріледі. Комиссия жұмысқа рецензия жүргізеді және жазбаша жұмысты қорғауға жіберу/жібермеу туралы шешім қабылдайды.

Әрі қарай жұмыс қорғауға жіберіледі; апелляция қанағаттандырылды және докторлық диссертация (жоба) нормобақылау рәсімінен өтеді, содан кейін қорғауға жіберіледі. Егер апелляция қанағаттандырылмаған немесе жұмыс тексеруден өтпеген жағдайда, қорғау қорытынды аттестаттаудың келесі кезеңіне ауыстырылады.

Ескертпе. Академиялық адалдық қағидаттарын бұзу докторантты оқудан шығаруға негіз болып табылады.

6. ДОКТОРЛЫҚ ДИССЕРТАЦИЯЛАРДА ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТІНІ ПАЙДАЛАНУ ТӘРТІБІ

1. Докторлық диссертацияларды дайындау барысында генеративті жасанды интеллект технологияларын қолданған жағдайда барлық ғылыми нәтижелер, тұжырымдар, ұсынымдар мен қорытындылар автордың бөгде көмексіз әзірленуі тиіс.

2. Жасанды интеллект құралдарын олардың атауын, өндірушісін, нұсқасын және пайдаланылған (немесе жүгінілген) күнін көрсетпей қолдану академиялық адалдық принципін бұзу болып есептеледі.

3. Плагиатты жасыру немесе оның анықталуын төмендету мақсатында жасанды интеллект технологияларын қоса алғанда кез келген техникалық құралдар мен әдістерді қолдануға тыйым салынады.

4. Докторлық диссертациялардың авторлары жасанды интеллект технологиялары арқылы алынған ақпаратпен дұрыс, қауіпсіз және этикалық тұрғыда жұмыс істеуге жауапты.

5. Докторлық диссертациялардың, ғылыми зерттеулердің авторлары жасанды интеллект технологияларын қолдану фактісін міндетті түрде көрсетуге, оларға сілтеме жасауға және олар қолданылған зерттеу кезеңдерін, сондай-ақ алынған деректерді тексеру, өңдеу және интерпретациялау тәсілдерін толық сипаттауға

	Қазақстан – Американдық еркін университеті	Күні 25.04.2025 ж.
	PhD дәрежесін алу үшін докторлық диссертацияны дайындау және жазу тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар	СІҚЖ Редакция 3

міндетті. Мұндай ақпарат ұсынылмаған жағдайда, автор өз бітіру жұмысында жасанды интеллект технологияларын қолданбағанын растайды деп есептеледі.

6. Докторлық диссертацияларды дайындау барысында жасанды интеллект технологияларын пайдалану тек ғылыми жетекшінің келісімімен ғана рұқсат етіледі.

	Қазақстан – Американдық еркін университеті	Күні 25.04.2025 ж.
	PhD дәрежесін алу үшін докторлық диссертацияны дайындау және жазу тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар	СІҚЖ Редакция 3

А ҚОСЫМШАСЫ

Диссертацияның титул парағы

диссертация орындалған ұйымның атауы

ӘОЖ

Қолжазба құқықтарында

ТЕГІ, АТЫ, ӘКЕСІНІҢ АТЫ

Диссертацияның атауы

Мамандықтың шифры және атауы

(жоғары мамандықтар жіктеуіші бойынша беріледі

ҚР жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру)

Дәреже алу үшін диссертация
философия докторлары (PhD)

Ғылымы кеңесші

ТАӘ, ғылыми дәрежесі,
атауы

Қазақстан Республикасы

Қала, жыл

	Қазақстан – Американдық еркін университеті	Күні 25.04.2025 ж.
	PhD дәрежесін алу үшін докторлық диссертацияны дайындау және жазу тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар	СІҚЖ Редакция 3

Б ҚОСЫМШАСЫ

Пайдаланылған дереккөздердің тізімі

- 1 Төлегенова г. С. трансплантацияланған ісіктердің биологиясы. - Алматы: Ғылым, 2003. - 216 б.
- 2 Агафонова Н. Н. Азаматтық құқық: жоғары оқу орындарына арналған оқу құралы / ред.А. Г. Калпина. - Басылым. 2-ші, перер. және қосымша-М.: заңгер, 2003. - 542 Б.
- 3 Гембицкий Е. В. Нейроциркуляторлық гипотензия және гипотензивті (гипотензивті) жағдайлар: кардиология бойынша нұсқаулық: в 5 т. / ред. е. и. Чазова. – М.: Медицина басылымы, 1982. - Т.4. – 101-117 ББ.
- 4 Портер М. Е. Халықаралық бәсекелестік / транс.ағылшын тілінен.; ред.В. Д. Щепина. – М.: Халықаралық қатынастар, 1993. – 140 б.
- 5 Павлов б. п. Батуев С.П. жану құрылғыларында жағу үшін су-май эмульсияларын дайындау / / кн.: Пештер мен жылыту қазандықтарында газ тәрізді және сұйық отынды пайдалану тиімділігін арттыру. – Л.: Жер Қойнауы, 1983. – 216 б.
- 6 Ефимов МЛ., Асқарова г. С. тәуліктік биологиялық ритақтар және қатерлі өсу // Усп. қазіргі, биология. - 2003. - Т. 103, № 2. - 255-270 ББ.
- 7 Пат. 5773 ҚР. Синтетикалық иониттерден алтын алу әдісі / Г. А. таза емес; жарияланды. 30.03.98, Бюл. № 6.- 4 С.
- 8 А. С. 386018. КСРО. Металдарды алу тәсілі / А. Г. Акатаев, Б. и. Петров; жарияланды 17.05.81, Бюль. № 15. - 2 с.
- 9 Георгиева р.с. қатерлі ісіктері бар науқастарда қан ұю жүйесіндегі өзгерістер //сұрақтар сарапшы. және сына. онкол.: СБ.ғылыми. тр. Онкология және радиология институты.- Алматы, 2004. - С. 214-217.
- 10 Баженов л. г., Кулинская ЛЛ., Сорочинская и. Н. клиникалық сау адамдардың қанындағы иммуноглобулиндердің құрамындағы маусымдық өзгерістер //докл тезистері. III барлық. конф. хронобиол бойынша. және хрономед. - Ташкент, 1990.- 320 б.
- 11 Паржанов Ж.А., Моминов х., Жигитеков Т. А. әр түрлі консервілеу әдісімен қаракөлдің тауарлық қасиеттері // шөлді мал шаруашылығы мен құрғақ жем өндірісіндегі ғылыми-техникалық прогресс: матер. халықаралық. ғылыми.- тәжірибе. конф., арнау. Түркістан қаласының 1500 жылдығы. - Шымкент, 2000. – Б. 115-120.
- 12 Әбусейітова М. х. Орталық Азия тарихы: тұжырымдамалар, әдістеме және жаңа тәсілдер / / Матер. халықаралық. ғылыми. конф. "Орталық Азиядағы

	Қазақстан – Американдық еркін университеті	Күні 25.04.2025 ж.
	PhD дәрежесін алу үшін докторлық диссертацияны дайындау және жазу тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар	СІҚЖ Редакция 3

қоғамдық ғылымдарды дамытудағы жаңа стандарттарға". - Алматы: Дайк-Пресс, 2006. – 10-17 Б.

13 Разумовский в. а. аймақтағы маркетингтік зерттеулерді басқару / экономика институты. - Алматы, 2000. - 116 б. - Деп. Қазгосинти - де 13.06.2000. - №Ка00144.

14 процестердің кинетикасы мен химиясын зерттеу: ҒЗЖ есебі (қорытынды) / ИМиО. Қазақ КСР Ғылым академиясы: қол. Иванов С.А.; Орындаушы. Петров Н. И. - Алматы, 1985.-240 Б. - № GR ...- INV. № 81047478.

15 Избаиров А. К. Орталық Азияның тәуелсіз мемлекеттеріндегі дәстүрлі емес исламдық бағыттар: дис. ... док. Шығыс. ғылымдар: 07.00.03 .- Алматы: Ив.Р. Б. Сүлейменова, 2009. - 270 б. - Инв. № 0509РК00125.

16 Омарова Г. П. Т-1 саркомасының митоздық белсенділігіне байланысты эксперименттік терапиясы: реферат. Али канд. биол. ғылымдар:04.03.04. –М.: ММУ, 2004. -16 б. - Инв. № 54937531

17 Vachaspati T, Videnkin A. evolution of cosmic nets / / Phys.Rev.-2003.- Vol.46, №2. -P.1133-1140.

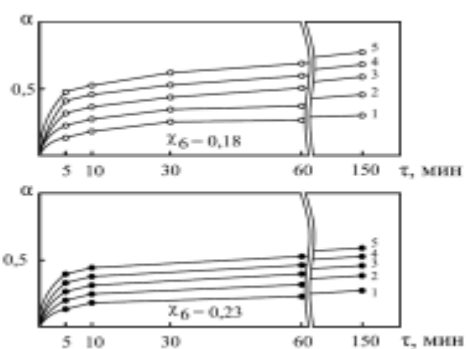
18 Паустовский КГ. алтын раушан // ОП.: 7 т. - М., 1984. - Т.3. - Б. 287-528.

19 Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығы. Агроөнеркәсіптік кешенді дамытудың кейбір мәселелері туралы: утв. 2006 жылғы 11 желтоқсан, № 220.

	Қазақстан – Американдық еркін университеті	Күні 25.04.2025 ж.
	PhD дәрежесін алу үшін докторлық диссертацияны дайындау және жазу тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар	СІҚЖ Редакция 3

В ҚОСЫМШАСЫ

Сурет рәсімінің мысалы

1 - 600⁰C; 2 - 650⁰C; 2 - 700⁰C; 3 - 700⁰C; 4 - 750⁰C; 5 - 800⁰C.

1 – Сурет. Температурада содамен темір фосфидінің өзара әрекеттесу кинетикасы

	Қазақстан – Американдық еркін университеті	Күні 25.04.2025 ж.
	PhD дәрежесін алу үшін докторлық диссертацияны дайындау және жазу тәртібі туралы әдістемелік ұсынымдар	СІҚЖ Редакция 3

Г ҚОСЫМШАСЫ

Кесте рәсімдеудің мысалы

1-кесте – лейкоциттер формуласының жеке жасушаларының ҚМС таралуы

Жасуша түрлері	Бақылау		ЛҚС, 7 күн	
	Қыс	Жаз	Қыс	Жаз
Нейтрофилдер	0,93	0,87	0,91	1,09
Эозинофилдер	1,30	2,46	0,75	1,46
Моноциттер	1,07	1,54	0,79	1,14
Лимфоциттер	1,01	1,03	1,04	0,93